

פ ר ט י כ ל .ס"א

מישיבת הועדה לעניני פנים
שהתקיימה ביום ב' ל' בסיון תש"ט
(27.6.49) בשעה 9.15

=====

חברי הועדה:

נוכחים:

1. בן צבי יצחק
2. גורי ישראל
3. הכהן דוד
4. ורהפטיג זרח ד"ר
5. חושי אבא
6. אידוב כהן
7. מינץ בנימין
8. מרלין שמואל
9. סנה משה
10. ספיר יוסף
11. פראי אלעזר
12. שפטל אריה

מוזמנים:

1. מר שפירא - שר הפנים
2. מר הורנשטיין - משרד הפנים
3. מר הרטגלס - משרד הפנים
4. מר רוזנבלום - משרד הפנים
5. מר זילביגר - יועץ משפטי, משרד המשפטים

בעדרים:

1. דובדבני יחיאל
2. טופיק טובי
3. סיף אלדין זרעבי
4. פרידמן ילין נתן

היו"ר:

מר מינץ בנימין

סדר היום: דיון על חוק הבחירות לרשויות המקומיות.

היו"ר ב. מינץ:

על סדר היום חוק העיריות, אבל כאן לפנינו
לא חוק העיריות על כל סעיפיו, אלא חוק מקואר

המטפל בעיקר בשני סעיפים: (א) על גיל הבוחרים והנבחרים; (ב) זמן
המגורים של הבוחרים והנבחרים. שני הסעיפים האלה הוצאו מכל החוק כדי

מר הורנשטיין:
משרד הפנים

באופן פורמלי אנו צריכים להגיש עתה חוק אחר. ההחלטה בדבר שני הסעיפים הנ"ל באה כתוצאה מהקריאה הראשונה בכנסת, ונתבקשנו להביא אח החוק הזה בתור חוק נפרד. יו"ר הועדה יודע לכנסת כי הממשלה והועדה מטפלים עכשיו רק בשני הסעיפים האלה של חוק העיריות כדי להחיש עד כמה שאפשר את ההכנות לבחירות.

השאלות העיקריות העומדות לדיון הן שאלות ממדרגה ראשונה; שאלת הגיל וזמן המגורים. אקדיש כמה מלים למבנה החוק. בסעיף 1 (7).

סעיף זה בא במקום סעיף 7 הישן, הואיל ואצלנו זכות הבחירה חלויה רק בגיל הבוחרים ובזמן המגורים, אין לנו צורך בהוראות מיוחדות. סעיף זה כולל שתי גירסאות:

גירסא א': הודעה ע"י הממשלה.

גירסא ב': נוסחא כתוצאה מפניה יו"ר ועדת הבחירות בח"א. לשר הפנים אין התנגדות לכך.

גירסא א': שר הפנים קובע את החאריך בו מחחילים בעריכת פנקס הבוחרים, כמו"כ קובעת גירסא זו שהבוחר צריך להיות בן X לצורך הבחירות וכי עליו להיות באותו יום של עריכת פנקס הבוחרים בשטח מקום מגוריו (אם הוא גר שם 12 חודש).

נוסח זה כפי שהוצא כאן הוא הכרחי גם בענין השכונות והשטחים שסופחו עכשיו לעיבית תל-אביב ודין תושבי השכונות האלה יהיה כדין תושבי תל-אביב, המדובר הוא כמובן אם הבוחר גר בשטחים אלה לא פחות מ-12 חודש, הוצע להוסיף בסוף הפסוק את המלים: "ואם הוא נמצא במעצר לפי סעיף אחר" - הכוונה אם האדם אינו שפוי בדעתו.

המושג של בן עיר הוא חרגום מהחוקה הכללית של ממשלה המנדט וטרם קבענו טרמינולוגיה משלנו.

גירסא ב': כאן מוכנס חיקון שלפיו אין לקבוע את הגיל ביום שבו עורכים את פנקס הבוחרים אלא יש לקבוע את הגיל לפי השנתון האזרחי. סדר זה מקצא יקל בהרבה על העבודה.

סעיף 9: דן בזכות הבחירה הסבילה, גם כאן יש להוסיף: "או שהוא חולה רוח".

גירסא ב': הודעה לפי המלצת יו"ר ועדת הבחירות בתל-אביב. ז.א.

שרק לאחר שיגישו את רשימת המועמדים לבחירה (וזה יכולה להיות רשימה שתכיל מקסימום של 200 שמוח), רק אז נבדוק אם כל המנשים הנמצאים ברשימה ראויים להבחר או לא.

אדם יכול להבחר רק:

(א) אם הוא נמצא ברשימת הבוחרים

(ב) אם הוא בן 24

(ג) אם הוא גר במקום

סעיף 11:

עובד ממשלה - עובד מדינה.

עובד המדינה יכול להיות מועמד לבחירות אבל אינו יכול לכהן בשתייהן גם יחד.

גירסא א': זוהי ההצעה המקורית של הממשלה.

גירסא ב': שונה מגירסא א' בשתי נקודות.

(א) איננו צריכים לדון ליד כל שם של בוחר אם הוא ראוי לבחירה סבילה.

(ב) פנקס הבוחרים אינו צריך להיות מסודר לפי סדר אלף-ביתי

אלא לפי קלפיות - המלצת ועדת הבחירות.

אנו ממליצים, איפוא, על גירסא ב' המאפשר לשר הפנים

ולועדת הבחירות לקבוע את הסדר הרצוי בהחאם למקום.

סעיף ביטולים:

(א) אנו מבטלים את חוקי הבחירות המיוחדים שהיו

לפתח-תקוה ולפתחניה לפי חוק שהוצא ע"י הנציב העליון שקבע בזמנו סטטוס מיוחד לרשויות אלה. אנו קובעים חוקה אחידה לכל הארץ.

(ב) אנו מבטיחים את השתתפותם המקסימלית של חיילים

בבחירות, אולם מצד שני הנוהג בצבא כי אין הקהל הרחב צריך לדעת זאת.

היו"ר ב. מינץ: לסדר הדיון. אנו צריכים לקבוע ראשית-כל

במה נדון עכשיו, אם בקשר לפרטי החוק

או בשפי הנקודות העקריות: גיל וזמן המגורים?

הוחלט: לדון בשתי הנקודות העקריות:

גיל וזמן המגורים.

א. כהן:

אני מציע רק לקבוע במקום "בן-עיר"
"תושב-עיר". ובמקום "חולה-רוח" - "בלתי

מסוגל".

הורנשטיין:

בן-עיר זהו חרגום רשמי מחוקה המנדט,
ועדיין לא נקבע נוסח אחר.

היו"ר ב. מינץ:

גם בחלמוד מדברים על בן-עיר.

א. כהן:

מה יהיה דינם של חיילים שהתגייסו לצבא
ועוד אין להם מקום מגורים קבוע?
תשובה: אז לא תהיה להם זכות בחירה!

י. ספיר:

טרם שאנו נגשים לדיון בשני הסעיפים
אני מציע להכניס סעיף נוסף לחוק בדבר:
"מתן זכות בחירה לאנשים שיש להם רכוש בשטח הבחירות ואינם גרים במקום".

א. חושי:

ברצוני להעלות את ההצעה בדבר הגיל של 18.
לדעתי גירסא ב' עלולה לבטל את ההחלטה בדבר
גיל 18. לדעתי כבר היה ויכוח בענין זה בכנסת ואין אנו צריכים יותר
לדון בדבר כדי לחסוך בזמן.
אני מצע כמו"כ להסיר את הצעתו של מר ספיר.

י. בן-צבי:

אנו תומכים בזמן מגורים קצר של 6 חדשים.
כדי לא לקפח אנשים מהזכות האלמנטרית שלהם
לבחור, אולם לגבי הנבחרים יש להקפיד יותר. עבורם צריך לקבוע זמן מגורים
של שנה. עבור הנבחרים צריכה להיות קווליפיקציה תמורה יותר. כשם שאנו
קובעים שנבחר צריך להיות לא פחות מבן 24, כן אנו צריכים להחמיר גם
בתקופת זמן המגורים. ויש חועלת רבה בדבר כי אם הבוחר יכול כבר להכיר
את צרכי עירו או יותר נכון את צרכיו כעבור 6 חדשים, הרי הנבחר צריך להיות
בקי הרבה יותר בכל הענינים.

דוד הכהן:

אני תומך בזמן מגורים של 6 חדשים, כי בלאו-הכי
מזמן עריכת הפנקס ועד מועד הבחירות יעברו עוד

6 חדשים.

י. ספיר:

אינני חושב שהויכוח שהיה במליאה היה ויכוח מכריע. אין הענין כ"כ פשוט, כי ישנן השקפות

שונות ואפשר להביא גם דוגמאות מארצות אחרות, לדעתי, הצעת הממשלה - 12 חדשים - גם היא באה לאחר שיקולים רבים. ואנו צריכים לקיים ויכוח ממצה, כי הבעיה היא חשובה ביותר. אני מציע שהיום לא נדון בדבר כי לא היחה שהות בידי לחקור ולעיין היטב בשאלה. כי הועדה לא ידעה על מה נדון היום.

עכ"פ אם חברי הועדה לא יסכימו לדעתי אני מציע שהצבעה בשאלה זו, לאחר שהויכוח יתקיים היום, תתקיים רק בישיבה הבאה.

מ. סנה:

לדעתי, הויכוח בכנסת היה מספיק ואין הרבה מה להוסיף ולא כדאי לחזור על מה שנאמר, ואני מציע שנדון עכשיו ללא דחוי נוסף בשאלה זו.

היו"ר ב. מינץ:

אנו נדון עכשיו בשאלה ונצביע בישיבה הבאה.

כבר הדגשתי בתחילה הישיבה כי 2 הסעיפים שבחוק שלפנינו הוצאו כדי להחיש את תהליך הבחירות, ע"י הכנסת פנקס הבוחרים. אם נבוא לידי החלטה בשני אסעיפים עקרוניים אלה יוכלו הנוגעים בדבר לגשת למלאכה.

א. כהן:

מה דעת הממשלה בענין זה לאחר שהיתה כבר הקריאה הראשונה בכנסת? האם שני הסעיפים

האלה יהיו כחוק בפני עצמו?

מ. שפירא:
שר הפנים

לא היה דיון נוסף בממשלה. ציינתי גם בכנסת שביחס לגיל היו חלוקי דעות בממשלה, אולם

הרוב הגדול חמך בגיל של 20. אשר לזמן המגורים - כל חברי הממשלה תמכו ב-12 חדש.

אני מוכרח לומר שיש לי הרושם שכאן אין

דאגה רק לעולים. (ז.א. אלה שתומכים ב-6 חדשים) כי הסברתי כבר שהדבר נוגע רק לשכבה קטנה מאד של עולים וההפרש בין שנה לבין 6 חדשים אינו הפרש גדול. לא היחה כאן באמת דאגה לעולים, היה צריך לבוא תיקון הרבה יותר יסודי בחוק והוא - בחירות לא בכל 4 שנים אלא לפחות כעבור שנתיים - וזאת בפרט שאנו נמצאים בארץ של עליה שכל שנה

משחנה בה באופן ניכר מספר האוכלוסיה. וחוך שנתיים או חושבים על $\frac{1}{2}$ מליון עולים. ומדוע זה נשלל את זכות הבחירה מכל מאות אלפי העולים שיבואו בשנים הקרובות? וכל אלק הדנאגים במיוחד לעולים צריכים להיות עקביים ולדרוש גם זאת. אני חושב שהחזרה לעולים היא רק חרדה לסמפטיה של העולים.

ואלה שעומדים על זמן מגורים של 6 חדשים

צריכים אולי לדרוש בחירות בכל שנה.

אני מסתפק בזמן מגורים של שנה ואינני רואה

בזה קפות של עולים. ואלה שרואים קפוח של עולים צריכים להיות עקביים גם ביחס לבחירות לכנסת.

כן אינני סבור שצריכים להיות בישוב שני

סקטורים שונים בזכויותיהם. אחד שהוא פטור מזמן מגורים והשני שחייב

לשאת במעמסה הזאת, ואני מחכוון בזאת לקבוצים ולמושבים. ספר לי מכר שאחיו

שאחיאג היה מועמד במשך 4 שנים באחד הקבוצים הידועים בארץ. במשך

4 שנים לא היו לו כל זכויות - לא לבחור ולא להבחר. אולי האמרו

שאינן זו השואה נכונה, כי בקבוץ הוא נכנס כאילו למשפחה - אבל אין זה

נכון. גם בקבוץ ישנם חיי צבור, אצטאאצ וכשאדם נמצא בקבוץ שנה או

שנתיים הוא חי את חיי הצבור בקבוץ, ומדוע זה שוללים ממנו שם את

הזכות הזאת במשך 4 שנים. צריך לעבור זמן שם כדי להכיר את חיי הצבור

כיצד זה עולה חדש יכיר את חיי הצבור בעירו לאחר 6 חדשים? לדעתי בכל

הדרישה הזאת יש נמוק הרבה יותר רציני.

אתם אומרים שזוהי ארץ של עליה - והרי באנגליה

אם אדם עובר מעיר לעיר, מספיק אם הוא גר בעיר 3 חדשים, ואז יש לו זכו

בחירה אולם אצלנו המצב שונה לחלוטין. כי אצלנו אנשים שנמצאים בארץ

3-4-5 חדשים, עדיין יושבים על המזודות ואין הם מכירים כלל את בעיות

חיי העיר.

אם אתם אומרים שאדם מבוגר יכל תוך 6 חדשים להכיר

את עניני העיר, מדוע לא יוכל לעשות זאת גם בזמן קצר יותר, והוא הדין

בקשר לנבחרים.

עכ"פ דעת הממשלה ביחס לזמן המגורים : - 12 חדשים

אם תחקבל הצעה של זמן מגורים של 6 חדשים יש לקבל

החלטה עקרונית בדבר קיום בחירות בכל שנה, כי מדוע נשלול את זכות

א. כהן:

כאן שמעתי לראשונה שהיכוח בכנסת היה

מספיק.

לא נחזור כאן על הנמוקים מהו ההבדל בין

בחירות כלליות במובן פוליטי (לכנסת) לבין בחירות לרשויות מקומיות, אף
אחד מאתנו לא היה בן 70 אבל כ"א מאתנו היה בן 18.

ישנן רק 3 ארצות בהן יש הזדמנות לבני 18

לבחור לרשויות המקומיות והן: ברוסיה, ארגנטינה וחורכיה.

חוץ מארצות אלה אין בשום ארץ זכות בחירה לבני 18 בבחירות למועצות מקומיות

כי מה מבין נוער בגיל זה, בעניני וורקו, מסיים וכו' וכו'. אני חושב שבאות

הארצות הדמוקרטיות ששם אין זכות בחירה לבני 18 - הדמוקרטיה אינה סובלת

מכך.

בני ה-18 אינם בוגרים למדי וטרם סיימו את

למודיהם.

אשר לוחק: בארצות ההגירה כגון: אמריקה,

אוסטרליה - דוקא בארצות כאלה של הגירה ושל תעסוקה נודדת הוחק הוא לא

פחות מ-12 חודש ואפילו יותר. כי גם בארצנו אין זאת אומרה שאלה שהשחכנו

עכשיו ברמלה ישבו שם באופן קבוע והם עוד עלולים לעבור למקום אחר. החיים

שלנו בארץ אינם יציבים כדי לקבוע וחק של חצי שנה, אנו זקוקים לחוקה

יציבה יותר מצד אחד ולבטול רכוזי העולים במחנות מצד שני.

א. שפטל:

שאלה הגיל אינה שאלה שאלה של עולים, זוהי

שאלה עקרונית בדבר גיל הבגרות. ישנם הגורסים

את גיל הבגרות מ-20, ואחרים גורסים מ-18, אני חושב שביחוד באקלים שלנו

אפשר לחשוב את גיל הבגרות ל-18.

מר הרטגלאס:
משרד הפנים

בפולין יש זכות בחירה לשלטון עצמי מגיל 25

ולסיים - מגיל 30. רק ברוסיה יש זכות

בחירה מגיל 18.

א. שפטל:

בענין הוחק:

ישנם עולים שבאו זה עתה לארץ והם כבר

מסודרים וישנם אנשים שהם 15 שנה בארץ ועדיין אין להם מקום קבוע, אני

חושב שזמן מגורים של 6 חודשים מספיק בהחלט.

מ. סנה:

שר הפנים אומר שאם יש כאן דאגה לעולים

הרי צריכים לפחות לקיים בחירות בכל שנה.

זוהי שטח מסויימת של ויכוח, לו היינו רוצים לשתף את כל הבוחרים היינו צריכים לערוך בחירות בכל יום. ישנם אנשים רבים שביום עריכת פנקס הבוחרים לא היו במקרה במקום מגוריהם ולא נכנסו לפנקס הבוחרים.

כשאדם בא לארץ מחו"ל הוא נכנס קודם לפתנה

יושב שם כמה חדשים ורק אח"כ הוא מוצא לו מקום מגורים ואם הוא יושב כבר

באיזה מקום 6 חדשים מדוע לשלול ממנו זכות זו?

אני מתכוון לאותם האנשים שימצאו במקום מגוריה

לא בזמן תהליך הכנה הבחירות אלא בזמן דשום לפנקס הבוחרים. גם לי לא היתה

זכות בחירה לכנסת משום שלא הייתי בארץ בזמן עריכת פנקסי הבוחרים.

(ד. הכהן: לך לא יכולה להיות תלונוח כי בין-כך נבחרתו)

כמו"כ אנו באמת נציע שהבחירות תתקיימנה לא

בכל 4 שנים אלא בכל שנתיים, כי 4 שנים בארץ של עליה זה באמת יותר מדי.

הוא הדבר ביחס לגיל. אין אנו יכולים לשלול

את זכות הבחירה מבני 18. אם חשבנו שהם ראויים לבחור לאספה-המכוננת, כי הם

מבינים בשאלות פוליטיות העומדות ברומו של עולם - הרי בודאי שהם מסוגלים

גם לחוות דעה בקשר לנהול הרשויות המקומיות. אני בטוח שבני הנוער הדתי

למשל יבחרו בנציגים דתיים והנוער המאורגן בחנועה הנוער של א"י העובדת

ידע גם הוא במי לבחור.

אנו זקוקים לקולות הנוער כדש שהרשויות

המוניציפליות יקבלו אופי יותר מתקדם, ואין לנו ללמוד בענין זה מארצות

אחרות (כמו שלא למדנו גם בענינים אחרים.)

א. פראי:

אני רוצה לנגוע בנמוק אחד שהובא ע"י מר שפירא

בענין הקבוצים. חשבתי אמנם שזוהי רק פליטת

סה, אבל נוכחתי בהמשך הדברים שזוהי אידיאולוגיה אצלו, ומה ענין שמיטה

להר סניף ראשית אני יכול לסתור את דבר מר שפירא בזה שבקבוצים של השומר-

הצעיר זכות הבחירה היא כעבור $\frac{1}{2}$ שנה. בכל אופן הקבוץ דומה לקואופרטיב

וחברי הקואופרטיב יכולים לקבוע ביניהם את כל התנאים בקשר לזכות בחירה.

שנית, אין להשוות את הבחירות בקבוץ המיוסד של שיחוף מסויים ביף החברים

לבין בחירות ברשויות מקומיות שיש להם קנה-מידה ממלכתי ומאכלסן אלפי אנשים.

מ. שפירא:

האם אחת יודע מהו החוק של המועצות האזוריות
עכשיו עומדים לקבוע חוקה אחידה לכל המועצות
האזוריות שתחולנה גם על הקבוצים.

א. פראי:

לדעתי אין כל קשר בין חוק בעיריית ח"א לבין
החוקה בקבוצים.

שאלה: מה הדין לגבי מקומות חדשים? האם

הדבר טעון הסדר מיוחד?

שפירא:

אם יתקבל חוק של 6 חדשים - נסדר בכל הארץ
6 חדשים.

א. חושי:

אני חושב שהעיריות זהו אינוארק ענין משקי.
האם תרבות זהו ענין משקי? מה עם שיטת
הפתוח של העיר? אני חושב שהעיריות שלנו הם תאים שלטוניים רשמיים.
בני ה-18 הם שבונים עתה את הארץ והם גם
שבנו את הארץ, אני מכיר בני 18 שעשו מעשים צבאיים 50 לא היו עושים.
ואי אפשר בשום אופן לשלול מהם את זכות הבחירה. גם בענין הזמן עלי לומר
שדמוקרטיה אינה פירושה רבוי בחירות. אנו בלאור-הכי מרבים בבחירות.
רק בשנה האחרונה הלכו רוב תושבי המדינה לבחירות לכנסת, לבחירות
ההסתדרות ועכשיו לבחירות למועצות המקומיות, ועוד נלך לבחירות לקונגרס.
העולים לדעתי רוצים לבחור וגם להבחר,
כי יש להם אינטרסים משקיים חיוניים מאד. להם חשוב איפוא יבנו בתים,
היכן יסללו כבישים, היכן יספקו מים אצאצא ועוד ועוד.
בחיפה התישבו עולים רבים ואפילו 10%
מהם יעזבו את המקום הרי הרוב ישאר וזה לא אומר שבגלל המעטים יסבול הרוב
לכנסת בחרו בני 18 ואין אנו הנבחרים יכולים
עכשיו לשלול מהם את זכות הבחירה למועצות.

י. גורי:

בויכות שהחנהל בכנסת הצגשתי שעבודת
הבחירות בכל המקומות משותפת כי לא ידוע

עדיין מהו הגיל ומהו הזמן.

כשאנו נוחנים תעודת בגרות אלנוער כשהוא בן

18, פירוש הדבר שהוא כבר בוגר בכל המובנים ואי אפשר לומר שכך הוא

בוגר, ולמשהו אחר לא. אני חושב שלו היינו עושים השואה בין אלה שלמעלה

מגיל 70 ואלה שבגיל 18 היינו שוכחים שאלה בני ה-18 מעורים הרבה יותר בכל השאלות מאשר אלה שלמעלה מגיל 70. דמוקרטיה תהיה אמיתית רק אז אם הבוחרים כולם, או ברובם המכריע יהיו בעלי הכרה. ישנם רבבות בוחרים שאנו מובילים אותם לקלפי מבלי שתהיה להם הכרה מסויימת, ורוב הנשים, למשל, הולכות אחרי בעליהן. אולם אחוז בעלי ההכרה בנוער הוא מכריע, וגם שאלת מסים זוהי בעיה פוליטית ממדרגה ראשונה ולנוער יש מה להגיד בעניינים אלה. אני מבכר שבני 18 ינהלו את העניינים מאשר אלה שהם אפילו למעלה מגיל 40.

לדעתי תושב שהוא 6 חדשים במקום מכיר היטב את העניינים, ואם הממשלה החליטה פה אחד בדבר 12 חדשים, אין זאת אומרת שאני צריך להסכים לדעת הממשלה.

י. בן-צבי: אני חושב שיש להבדיל בין בוחר לנבחר בקשר

לזמן המגורים. כשם שהבדליו בגיל (נבחר בן-24)

כן יש להבדיל בזמן המגורים בין בוחר לנבחר. בוחר יכול לחוות את דעתו בענייני המקום גם כשהוא נמצא 6 חדשים, אבל כלפי הנבחר יש לקפיד ויש להעמיד להקופת שנה. כי כאשר אני בא לרמלה וללוד אני מוצא עתוננים בכל השפות אבל עתוננים עבריים נמכרים רק כ-30. הנבחר צריך לדעת את השפה, לקרוא עתוננים וכו' כדי להכיר את הבעיות של המקום ושל הארץ כולה, ולא יוכל לעשות זאת אלא אם ישהה במקום לפחות שנה אחת.

י. ספיר: קשה להתווכח כאן מי הוא המתקדם ומי אינו

מתקדם, אינני חושב כי הנטייה לרוסיה היא

התקדמות. צריכים להיות כאן שיקולים לגופו של ענין ולא רק חשבון.

אני חושב שצריך לגשת לענין זה ללא כל קשר עם איזה חשבון שהוא, כי יתכן

סאד שאח"כ יווכחו שזהו חשבון מוטעה - כוונתי לזכות הבחירה לבני 18.

אינכם יודעים כמה מתנגד הדבר לאינטרסים של משק הרשויות המקומיות. גם

אני הייתי פעם בן 18. הייתי אז בפחת-הקוה השתתפתי כבר בחזית, בהגנה על

פתח-הקוה ובזמנו כתבתי בקורת קשה על הנהלת המקום ורק אח"כ נוכחתי שהצדק

היה עמם, במסבות של התקופה ההיא.

ההנחה היא, ואני אומר זאת מחוך נסיון שהתאים

המוניציפאליים הם היום תאים משקיים יותר מאשר בעבר. קודם לכן היו טוענים

אלה הטוענים כיום להרחבת סמכויות העיריות שהמוסדו המוניציפאליים לוקחים

על עצמם סמכויות יותר מדי גדולות - זו היחה גישה ולא שיקול. אולם היום יש לנו ממשלה משלנו והיא קובעת את ענייני החנוך, למשל, ולא העיריה. מחלקת החנוך ממנה את המורים ולעיריה אין שום דעה בעניין זה. העיריה לכל היותר ממנה שמשים. העיריה מטפלת רק בצד האדמיניסטרטיבי של העניין וחו לא.

גם עניין המסים העירוניים, זהו הצד המשקי שהעיריה מטפלת בו, ואפשר לומר בבטחה, כי לבני ה-18 אין כל דעה יציבה בעניין זה, או יותר נכון אין להם עניין בדברים כגון אלה. טענו כאן שגם לכנסת בחרו מגיל 18, אולם בקשר לכך עלי להעיר כי הנוער שלנו מחעניין בכל הבעיות של הפורום הלאומי הרחב או הבין לאומי בהיותן בעיות של משטר ופוליטי. אולם בעניינים המוניציפאליים אין כל פוליטי, רחבת ממדים. כן עלי להעיר שהגיל הממוצע של צירי הסיעות בכנסת - הוא גיל די מבוגר. אמנם אין זאת אומרת שאין צעירים בעלי כשרונות יוצאים מהכלל שגילו אח כשרונותיהם בכל מיני שטחים (פיט הצעיר | נפוליון וכו') אולם מכאן אין להסיק מסקנות. בני הגיל הצעיר אינם מצויים כלל בשאלות מוניציפליות, הם מתעניינים דוקא בדברים העומדים ברומו של עולם - ואינם מתמצאים כלל בעניינים מקומיים.

בגיל 18 מתגיים הצעיר - או הצעירה לצבא. הוא עוזב את מקום מגוריו ללא כל הכנה מוקדמת, או התענינות שהיא בעניינים המוניציפאליים של מקום מגוריו, ובפרט אם זה נוער שבא רק לפני זמן קצר לארץ. לנוער זה אין כל מושג ולא קשרים אמיצים עם המקום. בהיותם בצבא תינתן גם להם זכּוּת בחירה ובם בודאי יושפעו שם לגמרי מגורמים אחרים, ואי אפשר לומר שתהיה להם דעה שקולה ביחס לאינטרסים של מקום מגוריהם. מר גורי כמעט שפסל את זכות הבחירה לנשים בזה שאמר כי לאשה אין דעה עצמית משלה, וכי היא בוחרת במה שהבעל בוחר. אנו צדיכים להביא בחשבון גם את הנוהג בארצות אחרות, וביתוד בארצות הדמוקרטיות. דברו כאן על ההקרבה של הנוער בזמן הקרבות, אבל איני חושב שצריך לנצל את המומנט הזה בשביל חשבונות מפלגתיים. ומשום כך אני יוצא מהסנחה שזו תהיה שגיאה אם כל אחד יעשה את החשבון הפרטי שלו על בסיס זה.

אנו לא נוכל לצפות למשק מוניציפלי מסודר, אם נסמוך על דעה הגיל הצעיר הנתון עוד לתנודות רבות בעניינים אלה ושיש לו רק גישה תיאורטית לכל העניין הזה.

אם יש כאן דאגה לעולים, הרי כל אחד מאתנו יודע שאין העולים מתמצאים בענינים לאחר 6 חדשים. אין הם מכירים את השפה ואין הם קוראים את העיתונים המקומיים, ואני בטוח כי בהעמולת הבחירות תצאנה מפלגות מסוימות בכרוזים בכל השפות, כדי לרכוש את קולות הבוחרים, (כפי שהיה בבחירות לאספה המכוננת).

זמן המגורים:

אנו חייבים כאן לראות את המציאות. הייתי מציע לערוך משאל בין העולים (כמתכונת של מכון "גאלופי") והייתי רוצה לדעת מה הם יודעים לאחר 6 חדשים של שהות במקום. ישנם אמנם עולים שהצליחו להסתדר במקום ומגלים התענינות בכל הענינים סביבם, אולם הרוב הגדול אין לו מושג מהמתרחש סביבו, מוסרים וגם אם זו מלתא דבדיחותה צפא כי ישנם עולים שאמרו שהם רוצים ב-"אלגימיניע אונפרטיישע אונד רליגיאלע הסתדרות. ערציהונג" והוא הדין גם בענינים אחרים.

הובע כאן החשש שהצעירים שבחרו אתכם לכנסת, לא בחרו אתכם כדי שתשלו מהם את אזכות הבחירה לרשויות המקומיות. אולם ברצוני להזכיר לכם כי עוד במועצת המדינה הוכנס שנוי בקשר לזכות הבחירה לעיריות והוחלט על גיל של 21, ועל זמן ישיבה של 12 חדש. החלטה זו נתקבלה לפי דרישה שר הפנים בזמנו, מר גרינבוים שהודיע כי התקון הזה בא כדי לאפשר את הבחירות לרשויות המקומיות מיד לאחר הבחירות לאספה המכוננת, מבלי לחכות לסדור חוקה חדשה.

גם בקבוצים זכות הבחירה היא כעבור שנה, והאם הטריטוריה בארץ מתחלקת בצורה כזו שבכל שעל אדמה בארץ ישנו נוהג אחר? מר פראי ציין, כי הקבוץ היא משפחה, או קואופרטיב, שכל הנכנס לשם צריך להתאים את עצמו לחנאי המקום וחייב לקבל עליו את מרות המקום - מה הייתם אומרים לו מייסדי פתח-תקוה? למשל, היו אומרים בשעתו שכל מי שאינו מסכים לדעתם אינו יכול להתישב במקום זה. מהו, איפוא, ההבדל בין קבוץ לבין פתח-תקוה? מדוע זה צריכות להיות זכויות יתר לקבוצים? האם אנו אומרים לכל מי שבא להתישב בפתח-תקוה שהוא אינו יכול להתישב במקום אלא אם יקבל את ההשקפה הפוליטית של מייסדי המקום? ואנו עדים לכך, שכל מי שדעותיו הפוליטיות אינן מזדהות עם הקו הכללי הריהו מוצא מהקבוץ. מר פראי משווה את הקבוץ לקואופרטיב - אבל קואופרטיב זהו עסק, וקבוץ הוא מקום התישבות ולא עסק! אתם הפכתם את הקבוצים לטריטוריה פרטית וזהו אתר הסילופים

הגדולים של הציונות! זהו חחום המושב שאין לזר דריסת רגל בו. אחם הפנתם שטחי קרקע גדולים בארץ לאחוזות אפסא פרטיות! אם אני רוצה לבוא ולגור במשמר-העמק צריך לאשר לי זאת (אבא חושי: במשמר העמק אין משכירים חדרים! השר מ. שפירא: זוהי נקודה הוויכוח).

בכל הארגומנטציה של קביעת זמן מגורים 6 חדשים או שנה משתדלים להבליט הדאגה לעולים, אבל אין זה נכון! מבחינה מעשית של התועלת המשקית של הרשויות המקומיות יש לקבוע לא פחות מאשר שנה, כי אי אפשר ללמוד דבר מהנעשה במקום לאחר 6 חדשים.

היו"ר ב. מינץ: הוויכוח העניין זה נסתיים עחה. את ההצבעה נקיים

בישיבה הבאה ביום ב' הבא.

ישנן עוד שתי הצעות נוספות:

(א) של בן-צבי: להקפיד ביחס לנבחרים בקשר

לזמן המגורים.

(ב) של מר ספיר: זכות בחירה לבעלי רכוש שאינם

נמצאים במקום.

ביום ה' השבוע החקיים ישיבה נוספת בשעה 8.30

בה נמשיך לשמוע את הרצאה שר המשטרה. הממשלה אמנם מחנגדה לכך שענינים

אלה יובאו בפני ועדה הפנים, אולם נדמה לי שבהתאם לתקנוח הועדות אין

כל מניעה שעל עניני המשטרה ידונו כאן.

אני עכ"פ אעמוד על כך ששר המשטרה והמפקח הכללי

יבואו לישיבה ביום ה'.

=====